

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

57. An Pontifex possit præcipere usum Sacramenti Extremæ Vnctionis, & contra transgressores pœnam imponere? Et an sit præceptum in articulo mortis suscipiendi Sacramentum Extremæ Vnctionis? Et dum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

In ordine ad Sacramen. Resol. LVII. 75

RESOL. LVII.

An Pontificis possit præcipere vsum Sacramenti Extremae Unctionis, & contra transgressores panam impunere.

Et an si præceptum in articulo mortis suscipiendo Sacramentum Extremae Unctionis?

Et dum id præceptum non extat, scilicet contemptu & scandalo, an omisso cuius Sacramenti non inducat peccatum mortale non solum in infrimis sed etiam a fortiori in illis, qui curam gerunt de ipsis, ut in coniuge, Domino, Patre, Tuore, &c.

Et an per accidentem hoc Sacramentum possit alicui esse ad salutem necessarium.

Et discutatur, an si præceptum dinum sumendi etiam Eucharistiam. Ex part. 8. tr. .Ref. §. 8.

ad hanc q. 1. Cio aliquos Doctores docete adesse præceptum suscipiendum in articulo mortis Sacramentum Extreme unctionis. Ita docet Petrus Roma. Sono lett. 1. de hoc Sacramento, fuit hoc Sacramentum esse sub præcepto. Probatur ex Concilio Coloniensi anni 1516. part. 7. c. 50. vii dicitur: Est præceptum autem unio in p[ro]p[ter]a cu[m] expositione unio in suis suis & mandatis Apostolici, vbi per illa verba, mandata ab apostolorum, deponitur hoc Sacramentum esse sub præcepto. Et probatur ex Concilio Senensis in deinceps fidei, decreto o. sub illis verbis: Ne hic nosferi vngredi infirmus ritus Christi præceptum, non tamen Sacramentum est: videtur. dixit Jacobus, infirmatur quis in verbis. Ex quo loco patet, homines obligari ex Christi præcepto ad recipiendum Sacramentum hoc. Et hanc tentationem docet etiam Major in 4. dis. 2. c. 3. & inclinat Turritius in summa part. 2. c. 13. 6. dub. 1. concl. 1.

2. Evidenter etiam potest talis obligatio, tunc in ipsa rei natura, suppedita institutione huius Sacramenti, quia tenet homo in articulo mortis, omnino contum, & medio opportuno consulere, & providere sua salutis: sed hoc tunc est opportunissimum medium, quo se ad mortem præparet ac disponat, quo se armet, & muniat aduersari grauissimas molestias ac tentationes tunc urgentes, quo se robuste, & confortet ad perficerandum ac dece-
dendum in gratia: ergo tenet illud assumere. Tū etiam possumus præcepto Apostolico, vel divino: Iacobus enim videtur hoc præcepisse, vel Christi præceptum promulgasse, dicendo, Infirmitur quis in verbis: Inducat Presbyteros Ecclesie, &c. Tom præcepto, seu testimonio Ecclesie: Concilii enim Tridentini c. 3, damnat eos, qui dicunt hanc unctionem, non continere mandatum Dei, & eos qui dicunt posse a fidelibus sine peccato contemni. Tū demum ex ipsa consuetudine Ecclesie, & fideliis, que sane communissima est, tam ex parte infirmorum illud suscipientium, quam Pastorum illud sollicitate ministrantium, ac etiam familiarium, qui illud in memoriam infirmo reducere student, & Pastorem aduocant: semper inquam, quanto adebet tempus, & commoditas, vt id fieri queat.

3. Sed contraria sententiam communiter tenent D. Thomas, Belardus, Gabriel, Sylvester, Caetanus, Victoria, Courtrai, Navarros, Henriquez, Valenzia, Suarez, quos citat, & sequitur Tannius tom. 4. dis. 7. qu. 1. dub. 3. num. 16. quibus adeo Opatouium de sacra tract. de Extremo, q. 8. num. 27. Escobar in Theol. moral tr. 8. exam. 7. cap. 4. n. 68. Caspens in cursu Theolog. in summa tom. 1. tract. 10. diff. 5. num. 1. Probatur hec opinio, quia nullum extat de hoc Sacramen-

Tom III.

to præceptum, neque positivum, neque naturale. Non positivum: nam vel hoc esset divinum, vel humanum. Neutrū autem est, cum nullib[us] tale præceptum extat. Atqui nullum præceptum positivum alterendum est, nisi manifesta ostendatur authoritas, a qua tale præceptum conditum sit. Neque est præceptum naturale: quia cum non sit medium ad salutem necessarium, quod solū obligat sub præcepto naturali, nequit esse sub præcepto naturali. Quod autem non sit medium ad salutem necessarium, constat tum à posteriori: nam hoc Sacramentum prohibetur tempore interdicti; quo tamen non prohibentur media ad salutem necessariam. Tum à priori: nam illud medium dicitur ex natura sua ad salutem necessarium, quod institutum est ad primam gratiam conferendam, atque hoc Sacramentum non est per se institutum ad conferendam primam gratiam, ad quam duo tantum Sacraenta, Baptismus, & Penitentia, instituta sunt: ergo non est medium ad salutem necessarium.

4. Atque hæc vera sunt sp[ec]ta data sola institutione, ^{Sup. hoc in} & natura huius Sacramenti. Ceterū ratione ^{fra in §. Sed} scandali, vel contemptus posset infirmus graviter ^{dom. huius} Ref. scindere. ^{Ref. scindere.} peccare hoc Sacramentum omittit. Secundo ve- ^{ter pro hoc} ro contemptu, & scandalo, si nulla subtilis causa illud peccato ve- ^{menti in rom.} omittendi, peccabit quidem venialiter.

5. Stando igitur in hac opinione, illa tamen non obstante, puto Pontificis posse præcipere vsum sacramenti extreme unctionis; quod supponunt Opatouius de Sacram. tr. de Extr. vñct. q. 7. n. 28. &c. & in alio Laym lib. 5. tr. 8. c. 3. n. 1. & alijs, dum afferunt non extare neque præceptum Divinum, neq[ue] Ecclesiasticum, de suceptione dicti Sacramenti: ergo supponunt potuisse Pontificem illud præcipere, quod magis apte supponunt Papas in 3. part. quest. vñct. de Extr. vñct. dub. n. 9. & alijs.

6. Probatur Primo, quia aliquis posset dicere non deesse DD. afferentes Christum Dominum non imposuisse præceptum de sumenda Eucharistia, quod tamen Ecclesia fecit, vt patet in cap. omnis triusq[ue] sex. de panis. & remiss. Ergo licet ex institu- ^{Sup. hoc præ} tione Christi non adest præceptum de sumenda ^{cepto supra} Extræma unctione, posset Pontifex illa ad huc præcipere. Maiorē docent Alex. 4. p. 9. 11. memb. 2. art. 4. Bonau. in 4. dis. 12. p. 2. distinzione. art. 1. q. 1. S. Th. dis. 6. q. 2. art. 1. quest. 2. Gabr. in Canonem Missæ libell. 87. litt. X. Ferrat. 4. contra Gentes. c. 61.

Sylv. verb. Euch. 3. docentes non esse præceptum divinom sumendi Eucharistiam, quia illud ex nullo fundamento constat: quia si ex aliquo maxime ex illo Ioan. 6. Nisi manducaveritis, &c. ex eo autem non efficaciter deducitur, quia illud intelligi potest de sola mandatione spirituali per fidem.

7. Sed hæc opinio mihi non placet, puto enim prima not.

adesse præceptū divinum de sumenda Eucharistia, quod patet ex verbis Luc. 22. & 1. ad Cor. 11. Hoc facite in meam commemorationem, in quibus verbis Iustini Martyr. in Apolog. 2. pro Christianis. ad Amorium Pium agnoscit præceptum sumendi Eu- ^{in Ref. 5. 3. §.} charistiam a Christo latum: & etiam Trid. seff. 13. e. 2. vbi postquam dixit Christum discessurum ex hoc mundo ad Patrem hoc Sacramentū instituisse, subdit: Et illius sumptione colere nos sui memoriae præcepit, sicutque annuntiare mortem. Trid. ergo sensit, in diebus verbis Lucas continet præceptum Christi sumendi Eucharistiam. Et ita docet D. Th. in 3. p. 9. 80 art. 11. & ibid. Coninex. Suarez dis. 69. Valquez dis. 213. Valenzia dis. 6. q. 8. punct. 4. & alijs communiter; itaque reiecta ap- ^{alii eius} probatione ad aliam deveniamus.

8. Probatur Secundo a simili; nam, ut supra vñsum sup. hoc su-

G 2 est.

Tract. I. de Potestate Pontificis

principia Res. 9. est nullum praeceptum sumendi Confirmationem fuit impositum a Christo Domino, & tamen Pontifex illic ordinans imposuit, ut patet ex Concilio Tridentino *Eff. 7. p. 1. 2. & 3.* Sic & in nostro casu possit Pontifex imponere praeceptum sumendi Extremam Vunctionem ex aliqua iusta causa ut si, v. g. incepit abusus inter fideles non sumendi in fine mortis ut plenum sacramentum Extremae Vunctionis, quod exemplum, & scandulum alii affert, & forsitan ex omissione peccatum contempnatur: Tunc quidem Pontifex possit praecepere suspensionem dicti Sacramenti, vel etiam imponere penitentiam, ut si quis non sumeret Extremam Vunctionem in articulo mortis carcer Ecclesiastica sepulchra. Quod a fortiori, robatur ex his, quae obseruat Reuerendissimus (non solum non sine, sed moribus, & doctrina) P. M. Cardinus tom. 1. disquis. 7. art. 8. dub. 1. in Concl. Coloniensi sub Adolpho. c. vlt. vbi sic habetur. Relatum nobis in Concilio est quoddam homines infirmatis sue tempore, vunctionem sacram respuisse ac contemptisse, quamobrem statim, vi si quis Sacramentum illud nobis a B. Apostolo tantopere commendatum contemplaret, Ecclesiastica careat sept. Itura. Hæc ibi.

Sup. cont. 9. in hoc §. supra tecum, & sceluso contemptu, & scandalo, omissione huius Sacramenti non inducere peccatum mortale, vt dicimus, non solum in infirmis, sed a fortiori in illis, Resol. 8. & in tom. 1. tr. 4. qui curam gerunt & ipsi, ut in coniuge, domino, Res. 24. §. patre, tutoio, &c. Ita docet Layman vbi supra lib. 5. Sed his, & in tract. 8. & 5. & 2. sic assertens: Denique Extremam Resol. 25. Vunctionem ex contempno omittere fatiur omnes esse peccatum mortale. Addo mortaliter peccari posse ratione fecutum scandalum, si vis, & in infirmis interrogatus, num ante vita exitum sacramentum Vunctionis accipere nulla rationabilis causa allata, renuat, atque exinde audiens, vel falsam suspicionem hæc res de illo concipere, vel ob hominis authoritatem ad huius Sacramenti vilipensionem moueri possint. Et quod dictum est de ipso infirmo, similiter sentendum est, de his, qui infirmi curam gerunt, si Extremam Vunctionem his procurare sine rationabili causa intermittent, non peccare eos mortaliter, nisi coniunctus sit contemptus, vel graue scandalum. Ita ille licet in tali casu supradictos peccare mortaliter sustineat Reuer. Candidus vbi supra. dub. 6. Verum sententia Layman confirmat nouissimum Amicu. tom. 8. diff. 19. sett. 11. num. 190.

Sup. hoc in Resol. 10. Advertendum tamen est hoc cum Preposito in 3. p. q. vni. de sacram. Extr. vni. dub. 2. n. 11. per 39. §. His accidentia hoc Sacramentum posse aliqui esse ad sacramentum post lumen necessarium, ut si quis in mortale incidisset, mediū. vers. & solum attritus de eo peccato non posset recipere. Ut ab eo pē: sacramentum Pœnitentia, quia antequam in amēdār. & quātiām incideret, ratio signo ostendit se velle confiteri super hoc, teri, nec aliud posset recipere Sacramentum, collegamentum, casu quo sacramentum Extrême Vunctionis ei est si placet in ad salutem necessarium. tom. 2. tr. 4. 11. Vnde recte obseruat Amicus vbi supra. n. 192. doctrinam. 11. Vnde recte obseruat Amicus vbi supra. n. 192. Resol. 23. & vix mortaliter dari potest casus, quo infirmus defignerter in deo aliorum medicorum obligetur ad hoc Sacramentum. Resol. 29. post tum suscipendum: quia cum hoc Sacramentum medium à necessariis ministrari debet a Sacerdote, poterit loco huius Sacramenti infirmus suscipere sacramentum Pœnitentia, vi cuius directe absoluatur à peccatis confessis, indirecte vero ab oblitio. Solus singi posset causus, quo Sacerdos vel nollet, vel non posset, quia abolitionē ignoraret, infirmi confessiones excipere, veller autem, & posset sacramentum Extrême Vunctionis ministrare, an tunc infirmus reneretur hoc Sacramentum suscipere. In quo casu di-

flingendum est: nā vel infirmus est conscius alienius peccati mortalis, & tunc tenetor conari ad eliciendam contritionē, & post illam hoc Sacramentū suscipere; quia cum non possit esse certus de vera contritione, tenetur adhibere certius medium ad suam iustificationem: hoc autem in eo casu aliud esse non posset, quam hoc Sacramentum (suppono eum neque Eucharistiam eum (unum posse) quod inveniens subiectum attributum, reddere illud contigit. Quanquam in hoc casu dubitare videatur Suarez disp. 44. sett. 1. num. 7.

12. Sed Amico res certa videtur, quia nunquam potest infirmus ita de sua contritione esse certus, ut dubius non maneat. Vel infirmus nullius mortalis peccati sibi conscius est: & tunc non puto, illum obligari ad hoc sacramentum suscipendum, sed solum ad conandum, ad ultimam contritionis, vel dilectionis erga Deum, quo in illo mortis articulo se prepararet ad transiit ex hac vita in aliam. Nam cùm ex una parte non virget conscientia peccati mortalis, & ex alia hoc Sacramentum non sit necessarium ad salutem, non appetat, unde haec obligatio oriri possit: cum ad consequandam remissionem peccatorum inincibiliter ignoratorum sufficiat contrito, vel dilectio Dei. Et hanc sententiam preter Amicum tenet etiam Ochagavia de *Sacram. tract. vni. de Extrême-Vunctione qust. 9. num. 3.*

RESOL. LVIII.

An Ponti ex posse præbere facultatem Presbyteris benedicere oleum Extrême Vunctionis:
Et an hoc benedictio necessaria debet fieri per Episcopum? Ex part. 8. tract. 1. Resol. o.

§. 1. Afirmatiuam sententiam tenet Henriquez *A lib. 3 cap. 8 num. 2. Valentia diff. 8. que. 1. p. 1. 2. Sub dubio assertio Sotus in 4. diff. 1. 3 que. 1. art. 1. Probabile putat Nugnez in 3. p. tom. 2. que. 29. art. 6. diff. 6. art. 1. & Caietano 3. p. que. 7. 1. art. 3. qui dum id affirmant de Christi materia Confirmationis, item dicent de oleo materia Extrême Vunctionis.*

2. Et nouissime hanc sententiam tenet Iohannes Prepositus in 3. part. que. 2. n. 1. de sacram. Extr. Unit. dub. 3. num. 1. vbi sic assertio: Dubitatur an hoc benedictio necessaria sit per Episcopum? ne- tom. 2. art. 4. gag Victoria, Valentia, Henriquez & Vialdus, quo Resol. 1. §. 1. rum sententia est valde probabili; nam, vt refert ante mediu. Petrus Arcadius de concordia Ecclesie Occidentalis, à veritate. Deinde C. Orientalis in Sacramentorum administratione, sicut & in lib. 5. cap. 2. Prebyteri in Ecclesiis Orientali solent fini dicti §. bene dicere oleum sacramenti Extrême Vunctionis & in Relate id que ex antiqua consuetudine, etiam ante schismate. Non est autem existinandum totam illam Ecclesiā errasse in re tanti ignorantia presertim, cum ea in parte non notetur ab Ecclesia Latina, quin potius ille usus ab ea approbatur: nam Clemens VIII. in sua institutione super ritibus Gracorum, anno 1595. ultimo Augusti, ita loquitur: Non sunt cogendi Presbyteri Graci prater Christus ab Episcopis Latinis diecessant accipere, cum huiusmodi olea ab eis in ipsa oleotorum, & Sacramentorum exhibitione ex veteri ritu conficiantur, sed benedictantur, quibus verbis tacite permitit, vt Graci in suo ritu pergant, nimis ruris materiam consecrandi eo tempore, quo sacramentum Extrême Vunctionis administrant, non vero necessario debent ut oleo ab Episcopo benedicto in die. Cœne, vt faciunt Latinis.